

Ovako možeš
sigurno surfati!

Savjeti za mlade za sigurno surfanje na internetu

Sigurnodijete savjeti za mlade

Sigurnodijete savjeti za mlade

Smatraš da je internet „proketo“ dobra stvar, ali nekada ne znaš kako da se snađeš u mnoštvu informacija i mogućnosti koje nudi WWW? Osim toga često si nesiguran/-a u vezi sa količinom podataka o sebi koje smiješ objaviti u forumima i tokom chata? Ili si vidio/-la na internetu stvari koje su te uznemirile? Skupili smo nekoliko savjeta o ovim i drugim temama koji će od tebe napraviti eksperta za internet!

Vaš Sigurnodijete Tim

www.sigurnodijete.ba

1.

Nemoj se nikada sam sastajati s drugim ljudima

koje si upoznao/-la na chat-u, na društvenim mrežama ili putem jednog od instant messenger-a, a koje nikada nisi vidio/-la. Jednostavno, ne možeš znati ko je osoba iza monitora s kojom razgovaraš. Trinaestogodišnja Ena može u stvarnosti biti 60-godišnji Emir ili 17-godišnji Dario. Ukoliko želiš da upoznaš drugu osobu, onda povedi sa sobom odraslu osobu. Više informacija možeš naći na www.sigurnodijete.ba !

2.

Ponašaj se fer na internetu

Nije uredu nekoga vrijeđati ili širiti ružne informacije o nekoj osobi na forumima, na chatu ili putem SMS-a. Neugodni ili brutalni snimci koji se postavljaju na videoportalima poput Youtube-a nisu nimalo smiješni. Ukoliko si sam nešto slično doživio/-la ili primijetio/-la stručni naziv za to je „cyberbullying“ onda se usudi i razgovaraj s nekim o tome (npr. sa roditeljima, nastavnicima,...). Postoji i mogućnost da nekoga prijaviš, jer je kažnjivo ciljano maltretirati druge ljude. Sve informacije o cyberbullying-u možeš pronaći na www.sigurnodijete.ba !

www.sigurnodijete.ba

3.

**Nemoj odavati lične podatke na internetu
(ime, adresu, broj telefona, fotografije ili lozinke)**

Često se ne zna šta će se desiti sa tim podacima. Ukoliko ipak želiš da kreiraš profil u jednoj od društvenih mreža, kao što je facebook, onda podesi postavke na profilu tako da ga samo tvoji prijatelji mogu vidjeti. Važno: Uvijek vodi računa o tome koje informacije o sebi odaješ na internetu. Trebao/la bi ujedno informisati roditelje o tome da si član neke društvene mreže. Naime, na takvim portalima postoje informativne stranice za tvoje roditelje.

4.

**Budi skeptičan/-na prema informacijama
koje nađeš na internetu**

Na internetu svako može objaviti nešto što ne mora nužno biti tačno. Često se ne zna izvor informacija i ko ih je postavio na internet. Najveća i najpopularnija online-enciklopedija www.wikipedia.org nudi mnoge zanimljive informacije, ali budi kritičan/-na prema njima. Često ti može pomoći ukoliko informacije sa interneta porediš sa knjigama koje se bave istom tematikom. Tek tada možeš biti siguran/-na da su informacije tačne i da ih možeš koristiti, npr. za školu. Korisne tražilice i linkove možeš naći na www.sigurnodijete.ba.

www.sigurnodijete.ba

5.

Ponude na internetu koje se čine zanimljivim i besplatnim mogu koštati veoma mnogo novca

Zamisli da si na internetu otkrio/-la stranicu sa zanimljivim muzičkim hitovima, slikama i melodijama za mobitel. Odjednom moraš napisati svoj broj telefona. Ovdje budi veoma oprezan/-na: Cijena se često ne vidi jer je napisana negdje sitnim slovima. I prilikom prijavljivanja na stranice za pomoć pri izradi domaćih zadataka moraš biti izuzetno oprezan/-na i najbolje je da pri tome zatražiš pomoć roditelja.

6.

Nikada ne otvaraj mailove ili priloge uz mail ukoliko ne znaš ko ih je poslao i šta sadrže

Najbolje je da ih odmah izbrišeš. Takozvani spam mailovi koje ti šalju nepoznate osobe jer su tvoju adresu pronašli negdje na internetu mogu biti problematičnog sadržaja: pozivaju te na kupovinu nekog proizvoda, žele doći do tvojih ličnih podataka ili sadržavaju viruse koji štete tvom računaru.

www.sigurnodijete.ba

7.

Besplatno preuzimanje muzike i filmova često nije dozvoljeno

U prodavnici CD-ova također moraš platiti najnovija izdanja, a legalni portali za preuzimanje kao npr. itunes, musicload itd. na internetu nisu besplatni. Ukoliko naiđeš na besplatnu ponudu, budi isprva skeptičan/-na, jer je kažnjivo posjedovati nelegalno preuzetu muziku, filmove itd.

8.

Ukoliko želiš da u društvenim mrežama ili na videoportalima objaviš slike ili videozapise na kojima se vide drugi ljudi, pitaj ih prethodno da li smiješ

Svaki čovjek zadržava prava za svoju sliku, što znači da se njegova slika smije objavljivati samo uz njegovo odobrenje. Isto važi za „zaštićene“ sadržaje (tačnije: djela drugih, muziku, filmove, tekstove, grafike i dr.). Njihovo nedozvoljeno korištenje može te koštati.

www.sigurnodijete.ba

9.

Ukoliko ti prilikom surfanja internetom nešto zasmeta

npr. naiđeš na stranicu sa slikama ili tekstovima koji kod tebe izazivaju strah ili nelagodu onda razgovaraj sa odraslom osobom u koju imaš povjerenja i pokaži joj takve stranice. Ona može dalje djelovati i prijaviti stranice organizacijama koje primaju takve pritužbe na www.sigurnodijete.ba.

Kome se obratiti za pomoć?

- Ministarstvo sigurnosti BiH
Odsjek za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne migracije ☎ 033/492-454
- Lokalni centar za socijalni rad
- Save the Children Norway ☎ 033/550-531
- NVO MFS-EMMAUS ☎ 033/263-385
- www.sigurnodijete.ba

Kome prijaviti?

- Lokalna policijska stanica ☎ 122
- Federalna uprava policije ☎ 033/261-300
- Uprava policije Republike Srpske ☎ 033/261-301
- Policija Brčko Distrikta ☎ 051/331-164
- Krimolovci ☎ 049/233-200
- www.sigurnodijete.ba ☎ 080/020-505

Surfaj sigurno!

Pridružite nam se u borbi protiv
dječije pornografije i pedofilije!
Zaštite svoje dijete i posjetite
www.sigurnodijete.ba

Savjeti za mlade za
sigurno surfanje na internetu

**MINISTARSTVO
SIGURNOSTI**
www.msb.gov.ba

**FEDERALNA
UPRAVA POLICIJE**
www.fup.gov.ba

**POLICIJA
REPUBLIKE SRPSKE**
www.mup.vladars.net

**POLICIJA
BRČKO DISTRIKTA**
www.policijabdbih.gov.ba

**MEĐUNARODNI FORUM
SOLIDARNOSTI - EMMAUS**
BOSNA I HERCEGOVINA
www.mfb-emmaus.ba

METABH

Microsoft

klicksafe.de

**OAK
FOUNDATION**

**Save the Children
Norway**

www.sigurnodijete.ba